דורך: נ.ב.צ.

דער צדיק פון ליסקא

עטליכע אינטערסאנטע געשיכטעס צום יארצייט פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעל 'אך פרי תבואה' • י"ד אב

ביידע צדיקים האָבן איינינגע לעבטיגע אויגן

אין די געגנט פון אוהעלי איז געווען אַ חסיד וועלכער האָט געדונגען אַ דערפל פונעם לאָקאַלן פריץ און דאָרט אויפגעשטעלט אַ קרעטשמע (מאָטעל) פון וואָס ער האָט געצויגן פרנסה. איינמאָל האָט דער פריץ אים געשיקט זאָגן אַז פון היינט און ווייטער פאַרלאַנגט ער ער אַ העכערונג אינעם רענט, און אויב דער קרעטשמער וועט אים נישט צוגעבן די העכערונג וועט ער פאַרלירן זיין חזקה און ער וועט דאָס פאַרדינגען פאַר אַ צווייטן.

דער קרעטשמער איז אַריבערגעפאָרן צום ישמח משה זי"ע און זיך אויסגעגאָסן דאָס האַרץ. דער ישמח משה האָט אים באַרואיגט ער זאָל נישט זיין באַזאָרגט און האָט אים גע'עצה'ט ווי פאָלגענד: "וואָס קענסטו דען טון? מיין עצה איז אַז אויב ער בעט אַ העכערונג זאָלסטו אים נאָכגעבן, און אַלעס וועט שוין פאַלן אין פלאַץ בעז"ה".

דער קרעטשמער איז אויך געווען אַ חסיד פון הרה"ק רבי ר' הערש מרימנוב זי"ע. האָט זיך געמאַכט אַז פונקט דעמאָלט איז דער ר"ר הערש מרימנוב דורכגעפאָרן אוהעל, איז ער אַריין אויך צו אים און זיך מזכיר געווען איבער די העכערונג וואָס דער פּאָריץ בעט. זאָגט אים דער רבי ר' הערש: "זאָלסט בשום אופן נישט צוגעבן אפילו איין פרוטה פאַר'ן פּאָריץ" און ער האָט אים געגעבן אַ הבטחה אַז ער וועט זיין חזקה נישט פאַרלירן.

איצט אַז דער חסיד האָט שוין געהאַט אַ הבטחה פונעם ר"ר הערש, איז אים ענדערש געווען צו פאָלגן זיין עצה איידער דעם ישמח משה'ס וואָס וואָלט אים געקאָסט אַסאַך געלט. ער האָט אַזוי געטון, זיך נישט וויסענדיג געמאַכט פונעם פּאָריץ און נישט אַריבערגעשיקט די העכערונג. ווען עס איז אָנגעקומען דער ענדע-דאַטום און דער פּאָריץ האָט נישט באַקומען וואָס ער האָט פאַרלאַנגט, איז ער אַריבערגעפאָרן אין די קרעטשמע מיט גרויס אויפברויז און צוגענומען די חזקה און דאָס פאַרדינגען פאַר אַ גוי וועלכער האָט איינגעשטימט צו געבן דעם העכערן פרייז.

דער איד איז געבליבן אינגאַנצן אויסגעשפּילט און אויך פאַרשעמט, זעענדיג אַז ער האָט נישט-גוט אָפּגעשניטן פון נישט פאָלגן דעם ישמח משה. בלית ברירה איז ער אַריבערגעפאָרן קיין אוהעל און זיך געשטעלט פאַר'ן ישמח משה און אים אויסגעזאָגט דעם גאַנצן אמת, אַז דער ר"ר הערש מרימנוב איז דאָ געווען און ער האָט אים גע'עצה'ט נישט צו געבן איין פרוטה מער, ער האָט אים געפאָלגט און איצט איז ער געבליבן אָן פרנסה; ער האָט אַ שטוב מיט קינדער צו שפייזן און ער איז געבליבן אָרעם ווי די נאַכט.

זיין ציון אין ליסקא

האָט אים דער ישמח משה פאָרגעהאַלטן: איך האָב דאָך געהייסן דו זאָלסט אים נאָכגעבן די העכערונג און אין ענדע וועט אַלעס פאַלן אין פלאַץ. ווען דו פאָלגסט ווען מיך וואָלסטו דיר געקענט שפּאָרן דעם גאַנצן עגמת נפש. פאַרוואָס האָסטו מיך נישט געפאָלגט?

איז פונקט געשטאַנען דאָרט דעם ישמח משה'ס תלמיד מובהק, הרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע, וועלכער פלעגט אויך פאָרן צו הרה"ק רבי ר' הערש מרימנוב זי"ע (און צו נאָך אַסאַך צדיקי הדור). רופט זיך דער ישמח משה אָן צום אך פרי תבואה: "געב אַ קוק וואָס דיין רבי פון רימינאָוו האָט געטון, ער האָט אים אַזוי און אַזוי מייעץ געווען און וואָס איז געשען מיט אים?"

רופט זיך אָן דער אך פרי תבואה: "איך בין זיכער אַז אויב דער ר"ר הערש רימינאָווער האָט אים אַזוי גע'עצה'ט נישט צו געבן די רענט העכערונג, האָט ער דאָס געזאָגט מיט רוח הקודש און זיין עצה וועט זיכער מקוים ווערן".

למעשה איז דורכגעגאַנגען עטליכע שווערע וואָכן אויף דעם קרעטשמער, ער האָט זיך אַרומגעדרייט פאַרווייטאָגט און פאַרוויינט אויף זיין גרויסן בראָך אַז ער האָט פאַרלוירן זיין פרנסה, און ער האָט זיך דאָס אַליין אָנגעווירטשאַפט ווייל ער האָט נישט געפאָלגט דעם ישמח משה. ביז איין טאָג שיקט דער פּאָריץ רופן דעם קרעטשמער און זאָגט אים אַזוי:

"הער אויס, איך וויל דיך איבערבעטן אויף אַלעם וואָס איך האָב דיר געטון, אַז איך האָב דיר אַוועקגענומען די קרעטשמע מיט צוואַנג. דער נייער קרעטשמער (דער גוי) האָט מיר צוגעזאָגט אַז ער וועט באַצאָלן פיל מער וויפיל דו פלעגסט באַצאָלן ביז היינט, אָבער למעשה קען ער נישט אויספירן וואָס ער האָט פאַרשפּראָכן, און נישט נאָר צאָלט ער נישט די העכערונג, נאָר אפילו די ביז איצטיגע רענט צאָלט ער אויך נישט. דערפאַר האָב איך חרטה אויפ'ן גאַנצן געשעפט און איך וויל דיר צוריק פאַרדינגען די קרעטשמע פאַר'ן זעלבן פרייז וואָס איך פלעג דיר פאַרדינגען אַלע יאָרן, איך דאַרף נישט קיין שום העכערונג, אַלעס בלייבט ביים אַלטן".

איצט האָט מען געזען ווי די ברכה פון הרה"ק רבי ר' הערש מרימנוב זי"ע איז טאַקע מקוים געוואָרן. אַ צייט שפּעטער איז דער ר"ר הערש ווידעראמאָל דורכגעפאָרן אוהעל, און דער חסיד דער קרעטשמער איז אים אַריין באַדאַנקען אויף זיין ברכה, און דערביי האָט ער אים דערציילט אַלעס וואָס ער האָט געהאַט מיט'ן ישמח משה, אַז ער האָט געהייסן ער זאָל יאָ נאָכגעבן און למעשה האָט ער נישט געפאָלגט און ער האָט חרטה געהאַט, נאָר שפּעטער האָט זיך אַלעס איבערגעדרייט צום גוטן ווי דער ר"ר הערש האָט געזאָגט.

זאָגט אים דער רבי ר' הערש: זאָלסט נישט מיינען אַז איך האָב געזען בעסער ווי דעם אוהעלער רב און אַז ער האָט נישט געזען

מיט רוח הקודש דאָס זעלבע וואָס איך האָב געזען. באמת האָבן מיר ביידע געזען די זעלבע זאַך, נאָר דער ישמח משה איז בטבע זייער אַ ווייכער און אַ גוטער נאַטור, און ער האָט נישט געקענט צוזען דיין צער און ליידן אַז עטליכע וואָכן וועסטו בלייבן אָן פרנסה, האָט ער דיר ענדערש געראָטן אַזוי דו זאָלסט יאָ נאָכגעבן די העכערונג און ער האָט שוין געהאַט זיין וועג וויאַזוי דאָס צו פאַרגוטיגן. אָבער איך בין נישט ווי דער אוהעלער רב, איך האָב געקלערט עס איז ענדערש דו זאָלסט ליידן עטליכע וואָכן אַז נאָכדעם זאָל דער רענט צוריקגיין צום אַלטן פרייז. אָבער באמת האָבן מיר ביידע געזען אייניג!

[דער מעשה האט דערציילט רביה"ק מסאטמאר זי"ע, ווי עס ווערט אראפגעברענגט אין ספר "מושיען של ישראל" (ח"ב עמוד צ"ז) אין נאמען פון הרה"ח המפורסם ר' שלמה בראַווער ז"ל מנאמני ביתו פון רביה"ק זי"ע וואָס ער האָט אַמאָל אַליין געהערט פון רבי'ן].

אַ רבי מיט יראת שמים

איינמאָל האָט הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע אין זיינע יונגע יאָרן, געגאַנגען באַזוכן די צדיקי הדור און ער איז געווען ביי כמעט רוב צדיקי הדור. ער איז אויך געווען ביי הרה"ק רבי ישראל מרוזשין זי"ע און ווען ער איז אַריינגעקומען האָט דער רוזשינער פונקט געהאַלטן אינמיטן רעדן מיט אַן אַנדערן איד פון אונגאַרן.

הערט דער רבי ר' הערשעלע ווי דער רוזשינער פרעגט יענעם איד: "וויאזוי איז געווען היי יאר די וואקסינג?" (ד.ה. וויאזוי איז געוואקסן די פירות און תבואה דאס יאר?) האָט דער אונגארישער איד געענטפערט, "לויט וויפיל רעגן עס איז געווען האָט נאָך גאַנץ פיין געוואַקסן". אויף דעם האָט דער רוזשינער געענטפערט פאַר דעם איד בזה"ל: "ס'איז דען אַ חידוש? אַז עס וואַקסן רבי'ס אָן יראת שמים, קען וואַקסן תבואה אָן רעגן".

ווען רבי הערשעלע ליסקער האָט געהערט די ווערטער אַרויסקומען פון הייליגן מויל פון רוזשינער, האָט אים אָנגעכאַפּט אַ ציטערניש, און ער איז געווען זיכער אַז דער רוזשינער האָט טאַקע אים געמיינט אַז ער האָט נישט קיין יראת שמים. ער איז געוואָרן דערפון מוראדיג בצער, און ער האָט זיך אונטערגענומען פילע סיגופים ותעניתים און מוסיף געווען אַ געוואַלדיגע עבודה צו זיין טאָג טעגליכן סדר היום.

פון דאָרט איז דער ליסקא רב געפרן מקבל זיין פני הרה"ק רבי מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע. ווי נאָר ער האָט איבערגעטרעטן דעם שוועל פון זיין הויז, נאָך איידער ער האָט עספיעט שלום צו נעמען, איז רבי מאיר'ל אים קעגנגעלאָפן מיט אַ גרויסע שמחה און פרייליך פנים און אים אַריינגעברענגט אין זיין חדר מיוחד. דאָרט האָט ער אים געזאָגט בזה"ל "שלום עליכם ליסקער רב, איך האָב געהערט אויסרופן אין הימל איר זענט אַ רבי מיט יראת שמים"!

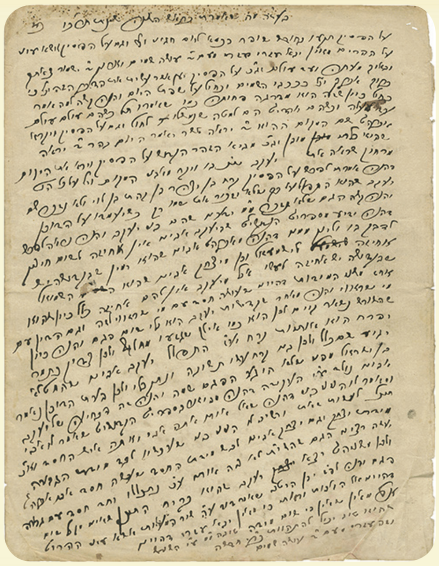
א דרשה לראש השנה בכתב יד קדשו

א ספר וואס האט באלאנגט פארן צדיק

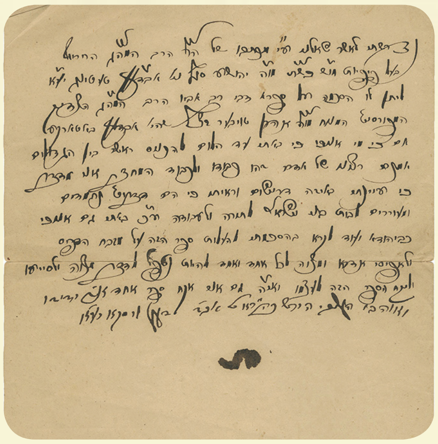
מכתב הסכמה פון דער צדיק

[דער מעשה ווערט געברענגט אין ספר "גדולת יהושע" (פון הגה"צ מטעמעשוואר זצ"ל חלק שיחות קודש, דף ס"א), וואס ער האט דאס געהערט מפה קודש רביה"ק מסאטמאר זי"ע]

דאָס רייבע לעבנסשטייגער פונעם הייליגן רוזשינער זי"ע

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע איז אַרומגעפאָרן צו אַסאַך צדיקים, צווישן זיי איז ער אַמאָל געפאָרן צו הרה"ק רבי ישראל מרוזשין זי"ע (ווען ער האָט שוין געוואוינט אין סאדיגורא). ביים אַריינקומען איז ער זייער ערשטוינט און פאַרוואונדערט געוואָרן פונעם געוואַלדיגן עשירות און די קעניגליכעווירטשאַפט וואָס נעמט אַרום דאָס גאַנצע הויז, ווי אַלעס איז באַדעקט מיט גאָלד און זילבער, און אפילו דער פערדן שטאַל איז אַזוי מייעסטעטיש און פראַכטפול.

דער הייליגער ליסקא רב וועלכער איז געקומען זיך לערנען אַ דרך אין עבודת ה' האָט זיך נישט געקענט איינהאַלטן און געפרעגט דעם רוזשינער פשט אין דעם. האָט אים דער הייליגער רוזשינער געענטפערט: זאָלסט וויסן אַז עס קומען צו מיר אידן פון אַלע שיכטן, צדיקים, בינונים און רשעים. זיי געבן אַלע קוויטלעך מיט פדיונות אָבער נישט פון אַלע געלטער וויל איך געניסן. פונעם גאַנצן געלט וואָס קומט אַריין פון די פדיונות בלייבט איבער פאַר מיר אַליין קוים עפעס, ממש ווינציגער פון ווייניג, ווייל פאַר מיר אַליין נוץ איך נאָר געלט וואָס איך ווייס אַז עס קומט פון ריין, ערליכע קוועלער. וואָס טו איך אַלזאָ מיט'ן איבעריגן געלט?

"פון די בינונים באַדעקט מען דאָס הויז מיט גאָלד און זילבער. פון די רשעים מאַכט מען אַ פערדן שטאַל."

[דער מעשה ווערט געברענגט אין ספר "קובץ אליהו" (אות שי"ח) וואס עס האט דערציילט הרה"ג רבי חיים אליהו שטערנבערג ז"ל, וועלכער איז געווען דער רב פון די קטמון געגנט אין ירושלים, וואָס ער האָט עס געהערט פון רביה"ק מסאַטמאַר זי"ע. אין ספר "גדולת יהושע" דערציילט דער טעמעשוואַרער רב הגה"צ רבי משה ארי' לעוו זצ"ל די זעלבע מעשה, מיט עטליכע שינויים, וואָס ער האָט געהערט פונעם קאַלובער רבי'ן הרה"צ רבי משה טויב זצ"ל]

דו ביזט דאָך אַ ליסקער אייניקל!

צום לעצט וועלן מיר מסיים זיין מיט דאס וואס ווערט אראפגעברענגט אינעם קונטרס זכרונות פון הרה"ח ר' נחום מרדכי שפיטצער ז"ל, וואָס איז ערשינען דורך זיין זון הרה"ח ר' אברהם יושע שפיטצער הי"ו. דערציילט ר' אברהם יהושע ווי פאָלגנד:

"אַמאָל אין די י' יאָרן, ווען מיין טאַטע ז"ל האָט שוין געוואוינט דאָ אין ניו יאָרק, האָט זיך געמאַכט ביי אים אין שטוב אַ צרה ל"ע. דער טאַטע איז אַריין צום רבי'ן און זייער געוויינט דאָרט, ממש ער האָט זיך נישט געקענט באַרואיגן. דער רבי האָט אים געוואָלט מחזק זיין, רופט ער זיך אָן צו אים: "מרדכי, וואָס קומסטו צו מיר, ביזט דאָך אַ ליסקער אייניקל! קענסט דאָך מעורר רחמים זיין בזכות אבות".

זאל דער גרויסער זכות פון דער בעל ההילולא מגין זיין אויף אלע אידן, און מיר זאלן שוין בקרוב ממש זוכה שיין צו די גרויסע גאולה במהרה בימינו אמן! ע